

		Sida 1 (6)
	HÖGSTA DOMSTOLENS	
	BESLUT	Mål nr
	meddelat i Stockholm den 23 maj 2007	Ö 959-07

KLAGANDE

LOK

Ombud och offentlig försvarare: Advokat P-ON

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Häktning

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Nedre Norrlands beslut den 12 oktober 2006 i mål Ö 980-06

HÖGSTA DOMSTOLEN	Ö 959-07	Sid 2

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut upphäver Högsta domstolen häktningsbeslutet.

För biträde åt LOK i Högsta domstolen tillerkänns P-ON ersättning av allmänna medel med sextusensexhundra (6 600) kr, avseende arbete. Denna kostnad skall stanna på staten. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 1 320 kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

LOK har yrkat att Högsta domstolen upphäver häktningsbeslutet.

Riksåklagaren har bestritt ändring.

SKÄL

Högsta domstolen instämmer i domstolarnas bedömning att LOK är på sannolika skäl misstänkt för grovt skattebrott, bokföringsbrott och försvårande av skattekontroll.

LOK är såvitt framkommit i målet sedan år 1998 bosatt i Dubai, Förenade Arabemiraten, under fast adress. Förundersökningen inleddes under år 2004 varvid LOK, som då vistades i Sverige, delgavs misstanke om brott och förhördes. Han återvände därefter till Dubai. Häktningsbeslutet fattades utan att LOK var närvarande vid rätten. Beslutet har inte verkställts.

HÖGSTA DOMSTOLEN	Ö 959-07	Sid 3

Riksåklagaren har uppgett att syftet med häktningen är att åklagaren skall kunna slutföra förundersökningen och fatta beslut i åtalsfrågan. Såvitt framgår återstår av förundersökningen att hålla ett avslutande förhör med LOK, varefter det kan bli fråga om s.k. slutdelgivning enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken.

LOK, som i målet har en i Sverige verksam advokat som ombud och försvarare, har vid flera tillfällen kallats att inställa sig personligen till förhör i Härnösand. Han har besvarat kallelserna med att han inte avser att resa till Sverige för ytterligare förhör men är beredd att svara på frågor per telefon eller brev. Han har även hänvisat till att han tidigare i både förhör och skrift har detaljrikt redogjort för de aktuella affärerna. Framställningen från LOK om telefonförhör eller skriftliga frågor har såvitt framgått inte bemötts på annat sätt än att han på nytt kallats till förhör och slutligen begärts häktad.

I målet har inte framkommit att LOK avvikit eller att han håller sig dold i syfte att undandra sig lagföring eller straff. Den omständigheten att han har bostad och vistelseort i Dubai och till följd härav är svår att anträffa under utredningstiden utgör inte i sig tillräckligt skäl för häktning (jfr Ekelöf m.fl., Rättegång III, 7 uppl, s. 57, JO 1983/84 s. 56 och Fitger, Rättegångsbalken, s. 24:10). I betraktande av vad han själv uppgivit om att han åtminstone för närvarande inte har för avsikt att resa till Sverige för att delta i förhör får det dock anses föreligga risk för att han undandrar sig lagföring. Det finns alltså ett sådant särskilt häktningsskäl som avses i 24 kap. 1 § rättegångsbalken.

En ytterligare förutsättning för att häktning skall få ske är enligt paragrafens tredje stycke, som ger uttryck för den s.k. proportionalitetsprincipen, att

HÖGSTA DOMSTOLEN	Ö 959-07	Sid 4

skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse.

Riksåklagaren har i Högsta domstolen anfört att det inte är säkert att det räcker med ett telefonförhör, bl.a. eftersom ett stort antal handlingar måste genomgå vid förhöret. Även om dessa problem skulle gå att lösa kan det enligt riksåklagaren med hänsyn till omständigheterna ifrågasättas om LOK skulle ställa upp på telefonförhör för det fall häktningen hävs. Enligt riksåklagarens uppfattning är det vidare tveksamt om LOK kommer att vara tillgänglig för kommande slutdelgivning och, om åtal väcks, för delgivning av stämningsansökan.

I det skede vari förundersökningen nu befinner sig är det fråga om att genomföra ett avslutande förhör med den avlägset bosatte LOK. Möjligheten att åstadkomma detta på annat sätt än att han personligen inställer sig i Sverige har inte prövats trots flera hänvändelser i saken från LOKs sida.

I målet har inte förebragts tillräckligt underlag för slutsatsen att förhöret av utredningstekniska eller andra skäl inte skulle kunna genomföras per telefon eller genom skriftväxling. Om detta kan ske skulle det stå i god överensstämmelse med principen att ingen i onödan bör drabbas av kostnader eller olägenheter på grund av förundersökningen (23 kap. 4 § första stycket rättegångsbalken). Under dessa omständigheter får det anses oproportionerligt att i nuvarande läge besluta om häktning av LOK. En motsatt bedömning kan emellertid komma framstå som befogad för det fall åklagaren söker föranstalta om telefonförhör eller ställa frågor skriftligen till LOK och detta visar sig inte kunna ge tillräckligt underlag för förundersökningens slutförande.

HÖGSTA DOMSTOLEN	Ö 959-07	Sid 5

Det finns alltså inte för närvarande tillräckliga förutsättningar för häktning av LOK. Häktningens beslutet skall således upphävas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Johan Munck, Dag Victor,
Ella Nyström, Kerstin Calissendorff och Per Virdesten (referent, skiljaktig)
Föredragande revisionssekreterare: Joanna Gerholm

HÖGSTA DOMSTOLEN	Ö 959-07	Sid 6

SKILJAKTIG MENING

Referenten, justitierådet Virdesten, är skiljaktig och anför:

”Jag är ense med majoriteten såvitt avser de första till och med sjunde styckena under rubriken Skäl. Därefter anför jag följande.

LOK är misstänkt för allvarlig brottslighet. Brottsmisstankarna rör bl.a. tre fall av grova skattebrott, som innefattar påståenden om fara för skatteundandraganden uppgående till mångmiljonbelopp. Med hänsyn till gärningarnas omfattning och karaktär får det anses befogat att LOK är personligen närvarande vid det förhör som nu skall hållas.

LOK har vid flera tillfällen kallats till förhör men vägrat att inställa sig. Han har inte heller inställt sig till häktningsförhandling till vilken han delgivits kallelse. Som riksåklagaren framhållit framgår det av olika uttalanden av LOK att han anser sig utsatt för oriktig myndighetsutövning av såväl domstolsväsendet, åklagarväsendet och Skatteverket och att det mot bakgrund bl.a. härav kan ifrågasättas om han över huvud taget är intresserad av att medverka i utredningen. När det gäller möjligheterna att delge LOK framgår det av utredningen att han i kontakter med en UD-tjänsteman sagt sig inte vara säker på att han ville ta emot delgivningen av handlingar eftersom han ansåg sig felbehandlad av det svenska domstolsväsendet. LOKs agerande hittills under förundersökningen talar därför starkt för att en ordning för den fortsatta förundersökningen som bygger på frivillighet från LOKs sida numera inte är ett alternativ till häktning.

Det kan mot bakgrund av det anförda inte anses oproportionerligt att i nuvarande läge besluta om häktning av LOK. Överklagandet skall därför lämnas utan bifall. ”